

**M U N I
P E D**

4. seminář

Právní aspekty mateřských škol – právní úprava, rozdělení mateřských škol, dokumentace. Předškolní vzdělávání (RVP).

JUDr. Radovan Malachta

Podzimní semestr 2022 – Základy práva pro MŠ

**MUNI
PED**

Prameny práva obecně. Právní řád ČR.

Pojem právní řád ČR

- právní řád obecně
 - soubor (systém) pramenů práva, které obsahují právní normy
- právní řád ČR
 - soubor pramenů práva platných na území ČR (právní normy, které mají působnost na území ČR)
- právní síla
 - určuje vztahy mezi prameny práva
 - základ hierarchie mezi prameny práva
 - podle orgánu, který právní předpis vydal
 - akty s nižší právní silou nemohou být v rozporu s akty s vyšší právní silou
- normativní právní předpis – normativnost
 - též regulativnost
 - reguluje určité chování, stanovuje meze takovému chování
 - reguluje chování těch osob, kterým je norma určena (tzv. adresátům) – normy příkazující, zakazující a povolující

Hierarchie mezi prameny práva

Přehled normativních právních aktů ČR

Ústavní
zákony

Zákony

Zákonná opatření

Nářizení
vlády

Vyhlášky
ministerstev

Obecně závazné
vyhlášky obce

Nářizení
obce

Nářizení
kraje

Obecně závazné
vyhlášky kraje

Nálezy
ÚS

Dělení

– primární

- vyšší právní síla než sekundární prameny
- ústava, ústavní zákony, zákony, zákonná opatření

– sekundární = podzákonné

- nesmí být v rozporu s normativními právními akty vyšší právní síly

Základní
dělení

– původní = originární

- orgány moci zákonodárné
- Ústava, ústavní zákony, zákony, zákonná opatření, obecně závazné vyhlášky obce a OZV kraje

– odvozené = derivativní

- nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů, nařízení krajů a obcí
- odvozují se od původních předpisů (na základě a v jejich mezích) – potřebují zmocnění
- taktéž (ale tím si nepleťme hlavu) rozhodnutí prezidenta s obecnou norm. pravomocí - amnestie

Dělení podle
orgánu

Zákony a zákonná opatření

– zákon

- legislativní proces

– zákonné opatření

- pravomoc Senátu ČR tehdy, když je rozpuštěna Poslanecká sněmovna
- ve věcech, které nesnesou odkladu; nelze ve všech oblastech
- návrh vlády
- nutná ratihabice na prvním jednání Poslanecké sněmovny – jinak jako by nebylo
- příklad: zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí (zrušeno k r. 2020)

Podzákonné právní předpisy

- nařízení vlády
 - provádí zákon (v mezích zákona)
 - generální (ústavní) zmocnění – čl. 78 Ústavy ČR – není potřeba zákonné zmocnění
- vyhlášky ministerstev (a jiných ústředních orgánů)
 - na základě a v mezích zákona – čl. 79/3 Ústavy ČR – je potřeba zákonné zmocnění
- nařízení obcí a krajů
 - tzv. přenesená působnost – stát svěřil výkon státní moci ve vymezených oblastech
 - zákonné zmocnění
- obecně závazné vyhlášky obcí a krajů
 - tzv. samostatná působnost
 - není potřeba zákonné zmocnění, nejsou odvozeny od zákona – proto jsou původní (neodvozené)

Proč jsme si to uváděli?

*Tyto prameny práva se nám promítají
v různých úrovních do práva mateřských škol.*

Ústavní úroveň

- Ústava ČR jako akt nejvyšší právní síly
- Listina základních práv a svobod ČR

Článek 33

(1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

(2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

(3) Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.

(4) Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

- lidskoprávní mezinárodní smlouvy – některé zařazeny do ústavního pořádku ČR

Zákonná úroveň

školský zákon

zákon o pedagogických
pracovnících

Školský zákon

Čísla právních předpisů znát nemusíte!

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- více jak 50 novelizací (novela = změna zákona, doplnění) – pak se běžně právní předpisy uvádí jako:
 - zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „školský zákon“)
- předškolní vzdělávání je upraveno v části druhé (§ 33 až 35)
- ale je nutné brát v potaz také obecná ustanovení (tj. obecná pro celý zákon) i některá ustanovení z jiných částí (např. Česká školní inspekce, úprava přestupků atd.)

Zákon o pedagogických pracovnících

- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků
- získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků
 - § 6 učitel mateřské školy
- opět je nutné vnímat zákon v širším kontextu – další vzdělávání pedagogických pracovníků atd.

Podzákonná úroveň – nařízení vlády

- nařízení vlády č. 125/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
 - účinné je od 1.9.2022

Vláda tak může učinit, aniž by k tomu byla zákonem zmocněna. Ono zmocnění plyne z Ústavy.

Podzákonná úroveň – vyhlášky ministerstev

- jen příklady
- vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování
- vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

Ministerstvo tak může učinit, jen pokud je k vydání vyhlášky zmocněno zákonem.

*O jakém
ministerstvu
je řeč?*

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Příklad

Období covidu

- mimořádná opatření ministerstva zdravotnictví
- usnesení vlády
- závaznost? ANO. Vydány na základě zákona (například zákona o ochraně veřejného zdraví či zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19)
- promítnuto i do novely školského zákona (§ 184a ŠkZ)

§ 184a

Zvláštní pravidla při omezení osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů ve školách

(1) Pokud z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví není možná osobní přítomnost většiny žáků nebo studentů z nejméně jedné třídy, studijní skupiny, oddělení nebo kursu ve škole nebo většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, z mateřské školy nebo z odloučeného pracoviště nebo z nejméně jedné třídy, ve které se vzdělávají pouze tyto děti, poskytuje škola dotčeným dětem, žákům nebo studentům vzdělávání distančním způsobem.

(2) Vzdělávání distančním způsobem škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu v míře odpovídající okolnostem.

**MUNI
PED**

Obecný zákonný podklad MŠ

Úvod

- MŠ je druh školy tvořící vzdělávací soustavu (§ 7 ŠkZ), organizačně se člení na třídy (§ 23/1 ŠkZ)
- **právní postavení škol** (§ 8 ŠkZ)
 - zřizuje kraj, obec či dobrovolný svazek obcí – forma školská právnická osoba nebo příspěvková organizace
 - mohou zřídit i vybraná ministerstva ve formě státní příspěvkové organizace
 - název právnické osoby - musí vždy být označení příslušného druhu nebo typu školy (§ 8a)
- zajištění **vzdělávání v jazyce národnostní menšiny** pro tyto menšiny (§ 14 ŠkZ)
 - v obcích, kde je zřízen výbor pro národnostní menšiny – podmínky § 117/3 zákona o obcích
 - MŠ zřídí třídu, pokud se přihlásí alespoň 8 dětí této národnostní menšiny + ale podmínka, že všechny třídy budou v průměru naplněny nejméně 12 dětmi na třídu
- poskytnutí **hmotného zabezpečení dětem v MŠ** (§ 122 ŠkZ) – stravování; dále **úplata** za vzděl.
- administrativní a správní záležitosti (rejstřík škol a náležitosti pro zápis, financování MŠ, role ministerstva, obce, kraje)

MUNI
PED

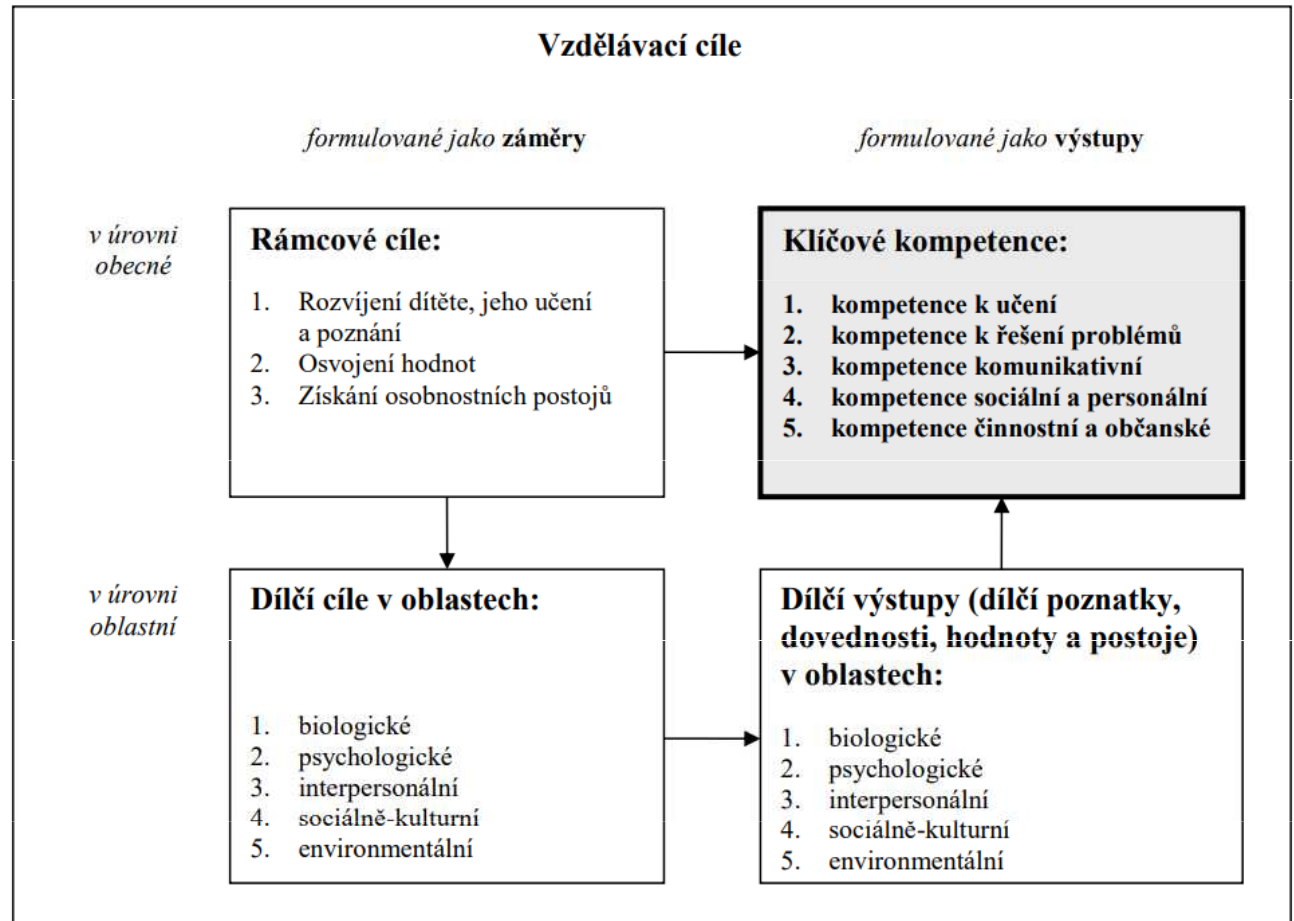
Předškolní vzdělávání

Cíle (§ 33 školského zákona)

- podporuje rozvoj osobnosti dítěte
- podílí se na zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji
- podílí se na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů
- vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání
- napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání
- poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami

Cíle a RVP PV

- rozváděny v RVP PV
- spíše ve smyslu vzdělávacích cílů, resp. cílových kategorií
- rozvíjí obecné kategorie uvedené v zákoně do konkrétních podob
- školský zákon obecně vymezuje, neurčitě (vágně)

Příklad

- *zdravý citový rozvoj* – stanovuje zákon
- *posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)* – stanovuje RVP PV

- *základní pravidla chování, mezilidské vztahy* – stanoví zákon
- *seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému, osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem atd.* – stanovuje RVP PV

Organizace předškolního vzdělávání

§ 34 ŠkZ

– od 2 do 6 let

- do 3 let není PRÁVNÍ nárok
- vs. zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v **dětské skupině** – tj. nevýdělečná činnost spočívající v pravidelné péči o dítě od 6 měsíců věku do zahájení povinné školní docházky

– zápis a přijetí do MŠ

- viz dále

– lesní MŠ

- MŠ, ve které vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách mimo zázemí lesní mateřské školy, které slouží pouze k příležitostnému pobytu

– počty dětí

- nejsou stanoveny v zákoně, ale řeší přijetí do MŠ z jiné MŠ během července a srpna (lze nad rámec nejvyššího povoleného počtu dětí) – počty maximální jsou ve vyhlášce o předškolním vzdělávání

Povinné předškolní vzdělávání

§ 34a ŠkZ

– KDY?

- od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne 5 let
- povinnost zákonného zástupce přihlásit dítě k předškolnímu vzdělávání
- zavedeno od šk. roku 2017/2018

– KDO?

- ten, kdo pobývá na území ČR více jak 90 dnů – občané ČR a občané EU, cizinci (tj. třetí státy mimo EU) s oprávněným trvalým či přechodným pobytem a účastníci řízení o udělení mezinárodní ochrany (podle § 80 odst. 4 zákona o azylu)

– KDO NE?

- děti s hlubokým mentálním postižením
- děti s individuálním vzděláváním

Úkol: Od kdy je vzdělání povinné pro dítě narozené 12. března 2017, 30. srpna 2017 či 19. října 2017?

Povinné předškolní vzdělávání

§ 34a ŠkZ

– KDE?

- **SPÁDOVÁ MATEŘSKÁ ŠKOLA** = v mateřské škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má dítě místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu
- pokud přijato do jiné než spádové školy – ředitel oznámí bez zbytečného odkladu řediteli spádové MŠ (§ 34a odst. 2 školského zákona)
- výjimky: individuální vzdělávání dítěte, vzdělávání v přípravné třídě ZŠ (či speciální ZŠ), vzdělání v zahraniční MŠ na území ČR povoleny ministerstvem – povinnost zákonného zástupce oznámit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku

– JAK?

- forma pravidelné denní docházky v pracovních dnech – dle prováděcího předpisu, kterým je **vyhláška MŠMT o předškolním vzdělávání** (§ 1c této vyhlášky)
- rozsah 4 hodiny denně – začátek mezi 7h a 9h stanovuje ředitel školy a povinně uvádí ve školním řádu (§ 1c této vyhlášky)

Individuální vzdělávání dítěte

§ 34b ŠkZ

- = bez pravidelné denní docházky dítěte do MŠ
- oznámení zákonného zástupce, v zásadě 3 měsíce před zahájením školního roku (v průběhu roku od doručení žádosti řediteli), musí to být odůvodněný případ
- ředitel MŠ – stanoví oblasti z RVP ke vzdělání – oblasti ověří očekávané výstupy
- pokud zákonný zástupce nezajistí ono ověření ani v náhradním termínu – ředitel ukončuje individuální vzdělávání
- lze se odvolat, ale odvolání nemá odkladný účinek – tj. individuální vzdělání je ukončeno a dítě musí plnit docházku do MŠ, dokud není rozhodnuto jinak

Omlouvání

§ 34a/4 ŠkZ

- stanovuje **školní řád** – například:
 - podmínky pro uvolňování dětí a pro omlouvání dětí
 - řešení neomluvené absence
 - způsob omlouvání (komunikační prostředky – papírový formulář, SMS, email atd.)
- ředitel – může požadovat doložení důvodů nepřítomnosti – zákonný zástupce musí doložit do 3 dnů ode dne výzvy
 - den doručení výzvy je den 0, případně-li 3. den na sobotu, neděli, svátek – počítá se nejbližší pracovní den /to jsou obecná pravidla pro počítání lhůt ve správním právu, školský zákon mlčí/
- ale praxe:
 - jako důvod stačí vyjádření zákonných zástupců (není nutné např. omluvenka od lékaře atd.)
 - ředitel MŠ musí omluvu přijmout
 - nejsou ani stanoveny sankce v zákoně

Podmínky provozu MŠ

§ 1 vyhlášky o předškolním vzdělávání (dále jako PV)

- celodenní provoz: 6,5 až 12 hodin denně
- polodenní provoz: max. 6,5 hodin denně
- internátní provoz: min. 100 hodin nepřetržitého provozu týdně (celodenní vzdělávání a noční péče v pracovních dnech)
- lesní MŠ: typ MŠ, celodenní provoz 6,5 až 9 hodin týdně
- v celodenní je možné zřídit i polodenní či internátní, v lesní MŠ nelze internátní

Organizace MŠ

§ 1a a 3 vyhlášky o PV

- začíná 1. září a končí 31. srpna
- **přerušení nebo omezení provozu v červenci či srpnu nebo obou měsících** – rozsah se projednává se zřizovatelem (tj. obec či svazek obcí, kraj), lze vzdělání v jiné MŠ po tuto dobu – ale MŠ nemá povinnost tento pobyt v jiné MŠ zajistit, nezjišťuje se zájem zákonných zástupců ani se nevyžaduje souhlas (nic tomu ale nebrání, MŠ tak může činit); oznámení 2 měsíce předem
- **přerušení nebo omezení provozu mimo tuto dobu** – závažné důvody (organizační, technické) znemožňující řádné poskytování vzdělávání; ředitel rozhodnutí zveřejňuje ihned po rozhodnutí
- **školský zákon** stanovuje, že: neplatí pro MŠ členění na období školního vyučování a školních prázdnin, nevztahuje se na MŠ dělení šk. vyučování na pololetí, ředitel MŠ nemůže udělit „ředitelské volno“ (rozdíl od ZŠ – 5 dní)

Počty přijatých dětí

§ 2 vyhlášky o PV

- v jedné třídě lze mít děti různého věku (§ 1a odst. 2 vyhlášky o PV)
- ředitel MŠ totiž rozhoduje o všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak (§ 164 odst. 1 školského zákona)
- počty § 2 vyhlášky o PV
 - pokud má MŠ 1 třídu – nejméně 15 dětí
 - pokud má MŠ 2 třídy – nejméně 12,5 dětí na třídu v průměru
 - pokud má MŠ 3 třídy – nejméně 16,33 dětí na třídu v průměru
 - pokud má MŠ 4 třídy – nejméně 18 dětí na třídu v průměru
 - lesní MŠ – nejméně 15 dní
- jiná pravidla, pokud je v obci jen jedna MŠ
 - nejméně 13 dětí pro 1 třídu, 12,5 dětí v průměru pro 2 třídy, 16 dětí pro 3 a více tříd
- maximum je 24 dětí ve třídě
- pravidla pro snižování počtu (děti s podpůrnými opatřeními, děti do 3 let)

Vyhláška o předškolním vzdělávání – dále:

- samostatná pravidla
 - MŠ při zdravotnickém zařízení
 - organizace vzdělávání ve skupinách pro jazykovou přípravu – alespoň 4 cizinci s povinným vzděláním – MŠ zajišťuje jazykovou přípravu
- maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti pro mateřské školy financovaný ze státního rozpočtu („PHmax“)
 - složitá pravidla, ale vyhláška obsahuje přílohu
- stravování dětí
 - způsob a rozsah stanovuje ředitel školy po dohodě se zákonným zástupcem
 - organizace, rozsah a úplata – [vyhláška o školním stravování](#) – téma jiného semináře
- péče o zdraví a bezpečnost dětí
 - téma jiného semináře

Úplata

§ 6 vyhlášky o PV

- stanovuje ředitel školy na rok jako měsíční výši a zveřejňuje nejpozději 30.6.
- splatnost do 15. dne stávajícího kalendářního měsíce (lze dohodnout jinak se zákonným zástupcem)
- přerušení či omezení provozu – alespoň 5 vyučovacích dnů – poměrná část, déle jak 14 dní – max polovina
- zákonný zástupce hradí, i když dítě nechodí do školy
- pravidla pro osvobození (např. rodič pobírající dávku v hmotné nouzi podle zákona o pomoci v hmotné nouzi atd.) – musí doložit řediteli MŠ
- **bezplatné** pro povinné předškolní vzdělávání + tam, kde byl udělen odklad povinné školní docházky – není ve vyhlášce, ale ustanovení § 123/2 ŠkZ

Rámcový vzdělávací program

- není to právní předpis
- nicméně jedná se o závazný dokument
- změny – opatřením MŠMT

To není právní otázka, ale za domácí úkol si alespoň prolistujte, jak vypadá RVP PV. Odkaz na stránky MŠMT zde:

<https://www.msmt.cz/file/56051/>

MUNI
PED

Přijímací řízení do MŠ

Obecné informace

§ 34 ŠkZ

- zápis v rozmezí od 2. do 16.5. pro následující školní rok – termín a místo určí ředitel MŠ po dohodě se zřizovatelem a uveřejní v místě obvyklém
 - *co to znamená?*
- lze i v průběhu školního roku
 - *napadají Vás důvody či situace běžného života, kdy je to možné?*
- ředitel rozhoduje o přijetí dítěte do MŠ, může stanovit i zkušební pobyt v délce max. 3 měsíce
- **přednostně** děti, které dosáhnou 3 roky před začátkem školního roku a mají trvalý pobyt ve školském obvodu či pobyt v případě cizinců
- obecní úřad obce poskytuje MŠ seznam těchto dětí

Kam?

- spádová mateřská škola – obec (svazek obcí) musí zajistit místa ve spádové mateřské škole – platí pro děti dle ustanovení § 34 odst. 3 ŠkZ
- pokud MŠ nemá kapacitu nebo obec nemá MŠ, pak obec je povinna zajistit místo v jiné MŠ, kterou zřizuje (pro děti s místem trvalého pobytu) – dle ust. 179/2 ŠkZ
- přijetí v průběhu školního roku zákon umožňuje, samostatný zápis a řízení se nekoná

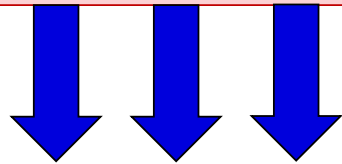
K zamyšlení

Jaká byste stanovila kritéria pro přijetí do MŠ, kdybyste byly v pozici ředitelky MŠ?

Očkování

Při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je třeba dodržet podmínky stanovené zvláštním právním předpisem. § 34 odst. 5 ŠkZ

*(...) nebo mateřská škola, s výjimkou zařízení uvedených v § 46 odst. 4 větě druhé a zařízení, do nichž je docházka povinná, mohou přijmout pouze dítě, které se **podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci.** Doklad o provedení pravidelného očkování nebo doklad o tom, že je dítě proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci, vydá poskytovatel zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost na žádost zákonného zástupce dítěte, pěstouna nebo fyzické osoby, které bylo dítě soudem svěřeno do osobní péče.*

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

Prezentace

- očkování jako podmínka přijetí do MŠ
- specifika přijímání dětí z Ukrajiny do MŠ v roce 2022

Pokud nezazní v prezentaci:

- Musí být očkováno i dítě při přijímání do MŠ, které plní povinnou docházku – povinné předškolní vzdělávání ze zákona?
- Evropský soud pro lidská práva: Vavříčka a ostatní proti České republice

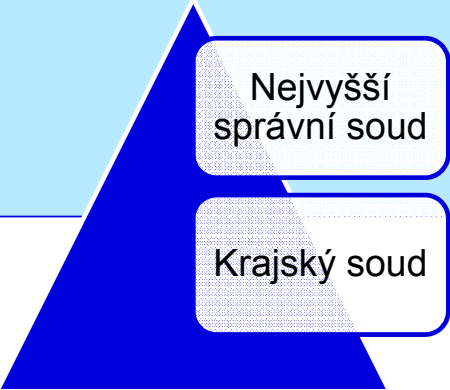
Jedná se o správní řízení – rozhodnutí

- ředitel školy rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy:
 - b) přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání podle § 34 ŠkZ
- je to správní řízení – nutno dodržet normy **správního řádu**
 - § 67 a násl.
 - písemná forma – rozhodnutí o přijetí / nepřijetí dítěte do mateřské školy
 - 3 části: výroková část, odůvodnění a poučení
 - **výroková část** – tj. rozhodnutí o právech a povinnostech osoby, která je tam identifikována
 - tudíž co se rozhodlo, jak a koho se to týká + odkaz na právní ustanovení
 - **odůvodnění** – skutečnosti, které vedly k vydání rozhodnutí, důvody, podklady pro vydání, úvahy, kterými se ředitel řídil při jejich hodnocení
 - **poučení** – zda lze proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě, kdo rozhoduje o odvolání a kde se podává

§ 165/2 b) ŠkZ

Kam se odvolat?

- odvolání je řádný opravný prostředek
- k příslušnému **krajskému úřadu** prostřednictvím ředitele mateřské školy, který rozhodnutí vydal
- př. odvolání proti rozhodnutí ředitele Mateřské školy Slavíčkova v Brně bude řešit Krajský úřad Jihomoravského kraje
- následuje pak rozhodnutí správního orgánu, kterým krajský úřad je (řídí se správním řádem)
- kam dále? Žaloba ke správnímu soudu
 - viz přednáška na systém soudů

Nejvyšší
správní soud

Krajský soud

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**